

80

Carles Marcet

RELLEGINT LES NOSTRES VIDES
Al fil de l'*Autobiografia* de sant Ignasi

RELLEGINT LES NOSTRES VIDES
AL FIL DE L'AUTOBIOGRAFIA DE SANT IGNASI

Carles Marcet

1. PRESENTACIÓ	3
2. PRIMERA ETAPA: INFÀNCIA I JOVENTUT [AU 1]	4
3. 1521-1522: UN ANY IMPORTANT EN LA VIDA D'IGNASI [AU 1-12]	7
4. UNA ALTRA EXPERIÈNCIA FONAMENTAL: MONTSERRAT I MANRESA [AU 13-34]	10
5. JERUSALEM [AU 35-53]	16
6. TEMPS D'ESTUDI I COMPANYS: BARCELONA, ALCALÁ DE HENARES, SALAMANCA, PARÍS [AU 54-86]	18
7. LOIOLA I VENÈCIA [AU 87-98]	22
8. ROMA [AU 99-101]	27

Carles Marcet, sj. Llicenciat en teologia. Ha estat durant anys rector de parròquia al barri de Bellvitge (L'Hospitalet del Llobregat) i acompanyant i divulgador dels Exercicis en comunitats populars. Actualment forma part de l'equip del Centre Internacional d'Espiritualitat de la Cova de Manresa on és el coordinador del «Curs d'immersió ignasiana» i del curs «Dos mesos de reciclatge en teologia». En aquesta col·lecció també ha publicat *Ignasi de Loiola: un itinerari vital*, Eides núm. 75.

Edita: Cristianisme i Justícia - Roger de Llúria, 13 - 08010 Barcelona
Tel. 93 317 23 38 - E-mail: info@fespinal.com - www.cristianismeijusticia.net
Edició: Anna Pérez i Mir - Traducció: Santi Torres Rocaginé
Revisió i correcció del text: M. del Mar Martínez Jaume
Maquetació: Pilar Rubio Tugas - Setembre 2016

Imprimeix: Ediciones Rondas S.L. - Dipòsit Legal: B 20512-2016
ISBN: 978-84-9730-380-4 - ISSN: 2014-6531 - ISSN (virtual): 2014-6558
Imprès en paper i cartolina ecològiques

Protecció de dades: La Fundació Lluís Espinal us comunica que les vostres dades estan registrades a un fitxer de nom BDGACIJ, titularitat de la Fundació Lluís Espinal. Només es fan servir per a la gestió del servei que us oferim i per mantenir-vos informat de les vostres activitats. Podeu exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició dirigint-vos per escrit a c/ Roger de Llúria 13, 08010 Barcelona.

1. PRESENTACIÓ

El relat de l'*Autobiografia* va ser narrat pel mateix sant Ignasi al pare Gonçalves da Câmara poc abans de la seva mort. En aquestes entrevistes, el pare Da Câmara prenia breus apunts i més tard en feia un redactat. Ignasi es va resistir molt a explicar la seva vida, potser per pudor, potser per temor que algú el presentés als jesuïtes que s'anaven afegint a la Companyia com un «model a imitar».

Ignasi no pretenia fer una crònica objectiva i neutra. Explicà fets històrics només amb el propòsit de reforçar la narració de l'itinerari espiritual, de mostrar el que Déu havia fet en la seva vida, com l'havia anat conduint i com ell havia anat percebent i discernint aquesta acció de Déu.

En aquest sentit, el títol que a vegades es dona a l'*Autobiografia*, «El pelegrí», és significatiu, i més si es té en compte que quan Ignasi accedeix a obrir el seu interior, ja fa bastants anys que no es mou de Roma. Però tot i així, se segueix autocomprenent com a «pelegrí», perquè el pelegrinatge que ens vol relatar no és sols exterior, sinó fonamentalment interior. És alguna cosa similar a una manifestació de la «memòria del cor», on ha anat quedant gravada la manera en què el Senyor s'ha apoderat de la seva vida i l'ha anat conduint cap a aquesta «facilitat de trobar Déu», meta definitiva del seu pelegrinatge, tal com ho expressa gairebé al final del relat [Au 99].

No es tracta, doncs, d'accedir a la narració com qui es posa a fullejar l'àlbum de fotos de les històries de família, sinó més aviat que ens introduïm en el procés espiritual viscut per Ignasi, de manera que ens pugui ajudar a comprendre millor el nostre propi camí espiritual, el pelegrinatge de Déu en les nostres vides. Podríem convertir Ignasi en el nostre company de camí i recerca vers un Déu que ens ha sortit a l'encontre.

Aquest quadern pretén ajudar a fer una relectura de la nostra pròpia biografia seguint el fil de la d'Ignasi, no d'una manera purament anecdòtica o cronològica, sinó atenta a les línies de força que hi han anat obrant. Potser anirem descobrint que Déu també ha conduït la nostra vida i ens l'ha anat ensenyant «com un mestre d'escola ensenya un nen» [Au 27].

En cada etapa de l'itinerari presentarem breument:

- *la història*: allò que li va passar a Ignasi;
- *la història interior*: el que va succeint en el seu interior en relació amb el pelegrinatge extern;
- *la història que ens parla al fons del cor*: en què cadascú es pot sentir convidat a rellegir els esdeveniments que l'Esperit ha anat teixint en la seva pròpia vida.

2. PRIMERA ETAPA: INFÀNCIA I JOVENTUT [AU 1]

Tot i que aquesta etapa de la vida d'Ignasi que va des del 1491 fins al 1521 és de trenta anys, l'*Autobiografia* en narra ben poca cosa. De fet, només hi dedica les tres primeres línies. Tot i així, no convé passar per alt aquestes tres dècades de «vida oculta», perquè constitueixen un període en què es va forjant una naturalesa sobre la qual Déu treballarà.

2.1. La història

Encara que aquesta etapa és pràcticament ignorada en el relat, no per això és menys important de ressenyar. Aquests són els anys en què es forja la personalitat. Destaquem-ne, ni que sigui telegràficament, alguns aspectes rellevants.

Ignasi era el menor de tretze germans i havia nascut en el si d'una família noble, vinculada a esferes importants del poder del moment, de religiositat cristiana tradicional, centrada en pràctiques i usos no incompatibles amb una certa relaxació de costums. La seva mare va morir quan ell era molt petit, i la seva educació va ser encomanada a la dona del seu germà Martín (Magdalena de Araoz) i a la dona del

ferrer de la casa torre de Loiola (María Garín), que vivia en un veïnat prop d'Egibar. En la primera educació d'Ignasi, doncs, la noblesa i la menestralia es donaren la mà.

Tret de l'hereu, la resta de germans d'Ignasi hauran de buscar com guanyar-se la vida, sia en campanyes militars al servei del rei, sia en expedicions aventureres cap a les Amèriques, incorporant-se al clergat o al món cortesà. Tot i que el País Basc era un lloc força tancat i aïllat, per mitjà de diversos germans grans, arriben notícies d'un món exterior que viu moments de gran ebullició. Podríem dir que hi ha una certa analogia entre aquella època i l'actualitat, ja que aquell fou un període que experimentà un primer eixamplament o globalització: descobriment

de les Amèriques, progressos tècnics i científics, humanisme, trencament protestant...

Quan va arribar el moment de buscar un futur per al benjamí Ignasi, el seu pare el va col·locar al castell d'Arévalo, propietat del comptador major del regne de Castella, Juan Velázquez de Cuéllar, on Ignasi va viure dels setze als vint-i-cinc anys en un ambient clarament cortesà i cavalleresc, i, en conseqüència, del 1517 al 1521, al servei del duc de Nájera, virrei de Navarra.

2.2. La història interior

Tots som fills d'una cultura, d'un context, d'uns valors ambientals que ens van penetrant per osmosi, que ens van configurant encara que no ens n'adonem. Per això, en bona mesura, tot i ser subjectes que prenem decisions, primerament som subjectes d'una decisió que ens pren. En altres paraules, moltes decisions nostres no són del tot nostres, sinó que ens vénen donades pel medi que ens ha configurat. Ignasi no és pas aliè a aquesta condició humana. L'ambient en què el nostre sant es forma l'influència molt. És un àmbit o un mode d'estar en el món que podríem anomenar «cavalleresc» i que persegueix la fama, l'honor, la glòria i l'autoafirmació: ser algú important i reconegut. És un ambient, en definitiva, que influeix en la presa de decisions personals. Ser cavaller, més que un exercici militar, és una manera d'existir fonamentada en el valor de l'honra, que s'estableix com a ideal bo vers el qual cal orientar les decisions de la pròpia llibertat i voluntat.

El prototipus d'aquesta manera d'existir és *Amadís de Gaula*, obra de Garci Rodríguez de Montalvo, que en els temps de joventut d'Ignasi havia aconseguit una enorme popularitat. Es tracta d'una espècie de manual del cavaller i la cortesia. En aquesta obra, apareix el model de cavaller, l'home nòmada que va d'unes terres a unes altres empenent aventures per guanyar honra i fama, per significar-se i per cridar així l'atenció de la dama dels seus somnis.

En aquesta recerca permanent d'autoafirmació, però, l'ideal cavalleresc, noble i valent, té també el perill de la supèrbia i l'ambició il·limitades. Aquest és el costat fosc de l'honra en què Ignasi se submergeix durant la seva adolescència i joventut. El seu propi relat així ho apunta: «Fins als vint-i-sis anys d'edat va ser un home entregat a les vanitats del món i, principalment, es delectava en l'exercici d'armes amb un gran i vanitos desig de guanyar honra» [Au 1].

Aquesta breu frase del relat assenyalava tota una «orientació vital»: la recerca de l'èxit mundà («del món») per a autoencimbellar-se com més amunt millor («guanyar honra») i així ser més estimat i valorat («vanitats»), el fet de trobar en això gust i plaer («es delectava»)...

Hi queda molt ben expressada, doncs, la història interior que viu el pelegrí i allò que el mou i el motiva.

2.3. La història que ens parla al fons del cor

A l'hora de percebre com Déu va conduint la nostra existència, tal com li va passar al pelegrí, convé no deixar de

banda aquestes primeres etapes de la vida. Podríem tenir en consideració i preguntar-nos el següent:

a) La cultura que hem rebut i el context en què hem viscut ens han configurat (educació, família, valors tradicionalment arrelats, persones, ambients, llocs...) i conformen el que en podríem anomenar «les nostres arrels». Et pot ajudar evocar aquest conjunt d'elements que t'han anat configurant

i posar-los nom. En altres paraules, quines són les teves arrels?

b) Hem vist el caràcter ambivalent del valor «honra» que modela el jove Ignasi. Però al cap i a la fi, aquesta serà la «fusta humana» amb la qual Déu treballarà. Intenta també posar nom a la teva «fusta» (aptituds, aprenentatges, valors interioritzats...), aquella amb què Déu ha treballat, està treballant i es disposa a seguir-ho fent.

3. 1521-1522: UN ANY IMPORTANT EN LA VIDA D'IGNASI [AU 1-12]

L'*Autobiografia* ens situa de seguida en el moment crucial de la vida d'Ignasi, quan és ferit per una bala de canó mentre lidera la defensa de la ciutadella de Pamplona.

3.1. La història

Ignasi estava al servei del virrei de Navarra. El regne de Navarra, a més d'albergar forts moviments nacionalistes, era un lloc disputat per les monarquies d'Espanya (Carles I, que el 1519 havia estat coronat emperador) i de França (Francesc I). Francesc I no dubtarà a aliar-se amb les forces navarreses que volen recuperar la seva independència i el retorn del príncep Enric. En aquest context, es produí la batalla de Pamplona, en què Ignasi va ser ferit per una bala de canó (maig del 1521). Es tractava d'una contesa de forces desiguals en la qual la defensa de Pamplona era impossible. Tanmateix, Ignasi va considerar que era ignominiós rendir-se. Finalment, la fortalesa va caure. Els soldats francesos, potser sorpresos pel

coratge d'Ignasi, li van donar un tracte amistós i li van proporcionar unes primeres cures a Pamplona. Dues setmanes més tard, fou traslladat a la seva casa natal, a Loiola.

Des del final de maig del 1521 fins al final de febrer del 1522, Ignasi es va veure obligat a passar un llarg període de convalescència a Loiola: sol, immòbil i malalt. En aquest temps, se sotmeté a una dolorosa operació, perquè el genoll dret no li havia quedat ben soldat amb les cures que li havien practicat a Pamplona. Després de la intervenció, Ignasi va passar uns dies rondant la mort. Un cop recuperat, li va sortir un bony a causa d'un encaix defectuós dels ossos i una cama li va quedar més curta que l'altra. Aquest fet l'enlletgia, i això era una cosa que el seu honor, rang i elegància no podien

suportar. Així doncs, va decidir sotmetre's de nou a una altra carnisseria que li va provocar uns dolors terribles. Aquesta fou una mostra més de la seva temperamental força de voluntat, que ranejava la tossuderia; del fet de no acovardir-se –sinó fer-se fort– davant de les dificultats; del seu orgull; de la necessitat gairebé imperiosa que sentia d'«assenyalar-se», de fer alguna cosa més gran, i de la seva capacitat de liderar i de contagiar tot això als altres.

Per matar el temps durant la convalescència, va demanar que li portessin llibres de cavalleries, que li encantaven. Però a casa només n'hi havia de religiosos. La lectura gairebé casual de la *Vida de Crist*, escrita pel cartoixà Ludolf de Saxònia (1314-1378), i de *Flos Sanctorum*, les vides de sants en llengua romanç de Iacopo da Varazze (1228-1298), començaren a provocar canvis dintre seu. El nou ideal de servir un Senyor encara més gran es va anar obrint pas en el seu cor fins que, una vegada curat, es va decidir a emprendre un pelegrinatge a Terra Santa. Amb aquestes intencions va deixar la seva casa natal.

3.2. La història interior

Ben aviat queda clar que el projecte vital d'Ignasi, la determinació de «seguir el món» [Au 4], es manté ferm. Amb aquest objectiu, se sotmet a la carnisseria d'una segona operació perquè la seva aparença externa no resulti enlletgida, fet que comportaria un deshonor en la seva carrera. Però aquest temps «postoperatori» és crucial. És un llarg període de nou mesos d'«interrupció» viscut en el silenci i la solitud, en què

serà possible la gestació d'una novetat inesperada que s'anirà obrint pas en el seu interior com una nova saviesa regalada. Allò nou serà el pas progressiu d'un «jo cultural» (perifèric i definit pel que la seva cultura marcava) a un «jo interior» (tota una realitat que encara no ha explorat, però que es descobrirà rica i habitada).

La mediació que facilita aquest pas, a més del silenci, la solitud i l'aturada forçada, són els llibres esmetats de la *Vida de Crist* i de les vides dels sants. En un primer moment «s'afeccionava» [Au 6] a aquestes lectures. Però a poc a poc el van «alterant» i van generant en ell una «successió de pensaments» [Au 7] que li susciten noves imatges contrastades i nous imaginaris vitals possibles, tota una novetat per a un home que ha viscut exposat només a l'exterioritat. Encara més nou serà constatar com aquests pensaments i aquestes imatges que s'alternen aniran provocant en el seu interior diversos sentiments o ressonàncies afectives: el fet de pensar i d'imaginar les coses mundanes a les quals volia tornar el delecta en un primer moment, però després el deixa internament sec. Just el contrari del que li passa quan es posa a pensar i a imaginar la seva vida al servei del seu «nou Senyor» (Jesucrist) i dels seus nous «compans de batalla» (els sants), descoberts mitjançant aquelles lectures [Au 8].

També es posa a pensar en el significat de tot això: «començà a meravel·lar-se d'aquesta diversitat i a reflexionar-hi» [Au 8]. Tornar al seu projecte de vida inicial (el seu «jo cultural»: honors, fama, encimbellament...) li sembla més una regressió que un retorn, i el deixa interiorment desolat. Consen-

tir amb aquest nou projecte vital que es va obrint pas (el pelegrinatge a Terra Santa al servei del seu nou Senyor i, com ell, en pobresa i humilitat) li sembla una progressió i una transgressió que el porten «més enllà» del seu paradigma cultural i que el deixen internament consolats.

Així és com un nou desig es va covent, i ell el concreta d'aquesta manera tan sensible, explicant que «tenia gran necessitat de fer penitència de la seva vida passada», i al mateix temps sentia «desitjos d'imitar els sants» [Au 9]. És una primera presa de consciència de com n'estava, d'equivocada, l'orientació vital que havia seguit fins a aquell moment. El seu desig es va determinant i confirmant. I se li presenten alguns signes d'aquesta confirmació [Au 10-11]: la visita de Nostra Senyora; el fet que la seva família percebi que alguna cosa profunda ha canviat (la conversa de les coses de Déu, més dedicació a la pregària, la presa de notes sobre punts de la vida de Crist); ganes de servir el seu nou Senyor...

Amb tot, vista la història per dins i en perspectiva, l'Ignasi que relata la seva autobiografia declara que en aquells temps, tot i que tenia «un esperit generós inflammat d'amor a Déu» [Au 9], la seva ànima encara estava cega. Som davant d'un esperit apassionat, però poc lúcida. Si bé una nova orientació vital de llarg abast apareix en l'horitzó, encara s'ha d'anar concretant, i sobretot enfocant. Perquè de moment, ell segueix essent, com abans, el protagonista. La matriu del seu pensament i el seu senti-

ment segueixen essent «cavallerescos»: destacar-se i assenyalar-se per guanyar honra en el servei d'un nou Senyor. Igualment, a sota hi ha una necessitat narcisista de desistir-se d'un «jo trencat» (la seva vida passada) mitjançant un allunyament del món.

3.3. La història que ens parla al fons del cor

a) De la mateixa manera que li va passar a Ignasi, possiblement hem viscut al llarg de la nostra vida situacions concretes que han acabat essent mediacions per a una transformació interior, o algunes ruptures doloroses que han afavorit que puguem fer net. Tots tenim les nostres «bales de canó». Pots identificar-les en la teua vida? Quina lectura fas de la seva significació?

b) Possiblement aquestes «bales de canó» tenen el potencial d'acabar posant-nos en una tessitura interior que ens ajuda a recollir-nos i a descobrir racons del cor mai no explorats o assumits fins al moment. Accedir a aquest nou descobriment ens va convertint. En tens experiència?

c) És possible que el nostre primer coneixement del Senyor Jesús, en els nostres temps de joventut, fos també apassionat i una mica embogit: temps d'ideals o d'idealismes juvenils, de bogeries de flamant enamorat... Potser et pot ajudar recordar i reviure aquests episodis de la vida que, tot i ser transitoris, et van aportar un aprenentatge d'experiència.

4. UNA ALTRA EXPERIÈNCIA FONAMENTAL: MONTSERRAT I MANRESA [AU 13-34]

Tot i que Ignasi hauria pogut pensar que allò primordial ja estava fet, reconeix que en aquest període «Déu el tractava com un mestre d'escola tracta un nen quan l'ensenya» [Au 27]. És a dir, tenia molt per aprendre encara. Ni més ni menys les beceroles que s'aprenen a l'escola primària de l'Esperit.

4.1. La història

El 21 de març del 1522, Ignasi va arribar a Montserrat, que en aquell moment era habitat per uns noranta monjos. El monestir vivia un període d'esplendor espiritual, en part gràcies a l'obra de l'abat García de Cisneros, que hi havia introduït els corrents de l'espiritualitat de la *Devotio Moderna* i era autor de l'*Exercitatorio de la vida spiritual*. És molt possible que els monjos posessin a disposició d'aquell pelegrí el *Compendio breve del Exercitatorio*, en què es pot llegir que «el primer que ha de fer el que es vol exercitar en la vida espiritual és purgar el seu cor de tot pecat mortal per confessió».

Això fou el que va fer Ignasi a Montserrat: va preparar la seva confes-

sió general durant tres dies. Igualment, va prendre la determinació de deixar els seus vestits i les seves armes de cortesà i posar-se «el vestit i les armes de Crist». I va culminar tot això amb una vetlla nocturna davant de la Verge la nit del 24 al 25 de març. Allò era tot un símbol plàstic i sacramental de la decisió que havia pres de trencar amb la seva vida passada. Començava a intuir que, de la mateixa manera que per muntar a cavall o fer servir les armes calia exercitar-s'hi, també calia fer-ho en el camp de l'esperit.

Això no obstant, no es podia entretenir gaire a Montserrat si volia arribar a Jerusalem. Els permisos del viatge es donaven a Roma només el Dilluns de Pasqua de cada any, i el 1522 aquella festivitat era el 20 d'abril. Però va sor-

gir un inconvenient: el seguici del nou papa, Adrià VI (que havia estat elegit el 10 de febrer del 1522 i que havia hostatjat a Nàjera el duc el 15 de març del 1522), anava arribant a terres catalanes de tornada a Roma. Com aquell qui diu, estalonava el pelegrí. Ignasi no se'ls volia trobar a Barcelona, entre d'altres coses perquè en la comitiva hi havia gent important que conceixia, i ell ja havia pres la determinació de deixar enrere aquella vida. Retardar-se, però, implicava ajornar un any el viatge a Terra Santa. Tot i així, s'imposà l'espera, i sembla lògic, doncs, que Ignasi optés per anar-se'n a Manresa, prop de Montserrat, on hi havia el seu confessor, el monjo Chanon.

A Manresa, hi passà onze mesos. Va arribar-hi amb la pretensió de dur a terme el projecte que havia concebut a Lloïola i confirmat a Montserrat: portar una vida retirada del món (en solitud, amb llargues hores de pregària i penitències, dejunis perllongats, assistència a vespres i a missa, deixadesa corporal...) vivint d'almoines i servint i ajudant a l'hospital on es va hostatjar la major part del temps. El Senyor «capgirarà el seu projecte», però això ja és tema de «la història interior».

4.2. La història interior

S'acostumen a distingir tres etapes en aquest temps que Ignasi passa a Montserrat i a Manresa. La primera es podria definir amb dues paraules molt del nostre sant, però viscudes en aquest moment d'una manera força desenfocada encara: «fer» (grans penitències, coses grans...) i «més» (més que els sants...). Aquests mots expressen una

profunda entrega generosa de manifestacions exuberants, alguna cosa semblant a un fervor selvàtic i una tossuderia en la seva determinació. Tot i que aquests desitjos «selvàtics» del «fer» i el «més» revelen una generositat gran i sincera en el pelegrí i un desig de voler ser fidel a Crist, el seu Senyor, també mostren que aquesta és encara una sensibilitat molt exterior i poc lúcida, centrada en la imitació de models exteriors i dependent d'aquests, i per tant, poc madura i personalitzada. És una etapa que ve a recordar la situació d'aquell que s'acaba d'enamorar per primera vegada; una etapa que cal superar, però que s'ha d'haver viscut, i de la qual cal retenir allò positiu que té: la senzillesa de la infància espiritual.

Un temps després, Ignasi descriu el seu estat interior en aquesta època amb les paraules següents: «un mateix estat interior, amb una alegria sempre constant, i no tenia cap mena de coneixement de coses interiors espirituals» [Au 20]. En el fons, el que Ignasi fa és «espiritualitzar la vanitat del cavaller»: s'entrega generosament en vasallatge al Senyor de la manera més heroica possible amb penitències i austeritats per «assenyalar-se més» i per reconciliar-se amb Déu dels seus molts pecats passats, guanyar-se'l per a si i fer les paus també amb ell mateix per la seva vanitat ferida. En definitiva, el que busca és conquerir el seu nou Senyor amb obres exteriors visibles, sense percebre que Ell el que cerca és la seva interioritat, una relació amorosa compartida. Ignasi confon encara el «Déu Amor» amb el «Déu Amo».

Però aquesta situació no es perllongarà gaire, perquè ben aviat el pelegrí entrarà en una segona etapa existenci-

al. Tot sembla que ve precedit per la visió repetida d'una imatge: «li esdevenia moltes vegades [...] que veia [...] vora d'ell, una cosa que li donava molta consolació perquè era en gran manera bella. [...] semblava com si tingués forma de serp amb moltes coses que resplendien com ulls [...]. I sentia un gran plaer i alegria amb la visió d'aquesta cosa, [...] i quan aquella cosa desapareixia, se'n desplaïa» [Au 19]. Podem veure en aquesta imatge tot un símbol d'una interioritat que busca autocomplaença, que diguin bé d'ell; d'un conqueridor narcisista que fa i busca complaure's, delectar-se... Tot això és l'expressió nítida del fet que la consolació experimentada «té cua serpentina» i que arriba amb subtileses i aparences enganyoses: «Que n'ets, de bo! Com n'és, de gran, la teva opció! Tu sí que vals!». Se la reconeix, a més a més, perquè és passatgera, dura poc, i Ignasi passa en poc temps de la delectació a la sensació desplaent.

I la serp mossega. I mossega generant disgust, un disgust que esclata amb una pregunta interna que burxa constantment: «i com podràs tu suportar aquesta vida els setanta anys que has de viure?» [Au 20]. És una experiència de sentir diversitats en la seva ànima i d'espantar-s'hi que no espera, ja que ho creia tot definitivament orientat. Experimenta així en pròpia carn que els estats de l'ànima i els temps de l'esperit es mouen, i que no sempre són estables, grats i plàcids. Viu, en definitiva, la desolació, que marcarà l'estat vital d'aquesta segona etapa; una desolació que va directament a posar en qüestió l'orientació de vida d'Ignasi: «què és aquesta nova vida que ara començo?» [Au 21]. Allò que li semblava

ben encaminat es torç i el deixa enmig de la perplexitat i la desorientació.

La serp segueix atacant en els punts més febles d'Ignasi: «I aleshores, li vingueren molts treballs d'escrúpols. [...] encara que es confessava no quedava tranquil. [...] I tot i que estava convençut que aquells escrúpols li feien molt mal, i per tant, li convenia ferlos fora, tanmateix no ho aconseguia» [Au 22]. Efectivament, el punt dèbil d'Ignasi són els escrúpols, fruit de la seva recerca de perfecció, de l'obligatorietat autoimposada, de la seva idea de no haver estat a l'altura, d'haver ofès molt en la seva vida el seu Senyor, de no merèixer perdó de Déu... En fi, l'autoimatge del Narcís per terra.

Atrapat en el record morbós del seu passat, que creia enterrat però que brota de nou com una mala herba, busca remeis que l'alliberin de la desolació, però no arriba a trobar-los: «encara que es confessava, no quedava tranquil. [...] va començar a cercar homes espirituals, [...] però res no l'ajudava. [...] seguia fent les seves set hores d'oració [...] i tots els altres exercicis esmenats. I en cap d'ells no trobava remei. [...] li venien moltes temptacions, i amb gran força, de tirar-se per un forat gran que hi havia en aquella cambra» [Au 22-24].

Però aquesta situació de desolació que porta Ignasi a les portes del suïcidi serà, paradoxalment, l'«avantsala de la rendició», ja no de la fortalesa exterior de Pamplona, sinó de la seva fortalesa interior: aquí ja no es tracta d'entregar les seves «armes exteriors» (grans obres), sinó les «armes interiors» (confiança per a deixar-se portar per l'Altre, fins i tot allà on un no preveu). Palpa en la pròpia carn l'ex-

periència dolorosa i radical de perdre peu, de tocar fons. Se li ensorra tot un projecte de voler conquerir Déu des de la pròpia fortalesa. Es troba cara a cara amb la seva radical limitació i indigència. Estem al principi del reconeixement d'una vulnerabilitat en què és possible començar a formular pensaments del tipus «jo sol i amb les meves pròpies forces no me'n surto», «no em puc alliberar per mi mateix». Si fins a aquest moment, en situacions de gran dificultat, Ignasi s'ha percebut amb força per a sortir-se'n per si sol, si creia que es podia apropiat de la santedat per les seves obres, a cop de voluntat, ara ja no. Ara se sap no solament ferit, sinó sobretot vulnerable. Sap que necessita uns braços més forts que els seus per a poder realment sanar. Ser lúcid sobre això és la primera condició indispensable per a un seguiment real de Jesucrist. Déu li està mostrant que, per a anar cap a Ell, no hi ha altre camí que el de la desapropiació.

Aquesta avantsala de la rendició queda molt ben explicada en el crit de rendiment d'Ignasi: «Socorreu-me, Senyor; no trobo cap remei ni en els homes ni en cap criatura; i si cregués que podia trobar-lo, cap treball no se'm faria massa gran. Mostreu-me, Senyor, on puc trobar-lo, perquè baldament calgui anar darrere un gosset que em doni el remei, ho faré» [Au 23].

D'aquesta manera, la nit fosca, el «descens cap als baixos fons» de la pròpia humanitat, és camí perquè neixi alguna cosa nova. És l'avantsala de la rendició i de la salvació: solament Ell salva; a mi em pertoca només disposar-me, deixar-me guiar, deixar-me configurar, fiar-me'n! Es tracta d'un part lent, dolorós, però de naixement,

per on podrà entrar la gràcia consoladora. S'inicia així la tercera etapa de l'itinerari interior que viu Ignasi a Manresa.

El relat ofereix alguns signes que indiquen que es va obrint aquest nou estat en el seu interior: es dedica a ajudar les ànimes, persevera en la pregària, s'orienta cap a una ecologia vital més sana i menys «austerament marcada» (dormir el temps necessari, menjar millor...) [Au 26-27]. Són indicadors d'una major obertura, d'una menor autosuficiència, d'un progressiu «deixar-se fer», d'una constatació lúcida, i no enutjada, dels propis límits. Emergeix, doncs, un estat de profunda consolació. El consola l'experiència de la «música trinitària entres tecles», la percepció del Déu que crea per amor, la presència real de Crist en l'Eucaristia, la humanitat del Senyor... Són vivències que el van prenent del tot i tot sencer: l'enteniment s'eleva, la imaginació ajuda, veu amb els ulls interiors i no ja solament amb l'exterioritat, l'afecte es desfà en llàgrimes, l'esperit gaudeix i creix en devoció. La fe es clarifica; l'opció vital es confirma tant que «si no hi hagués Escriptura que ens ensenyés aquestes coses de la fe, ell es decidiria a morir per elles, solament pel que ha vist» [Au 29]. I cada vegada se sent més mogut a comunicar a altres tot això [Au 28-29].

Aquests descobriments van preparant l'eclosió definitiva que es donarà en l'experiència coneguda com «la il·lustració del Cardener» [Au 30]. Ignasi expressa, al llarg de la seva vida, la convicció que Déu pot entrar en l'ànima humana i deixar-hi una empremta en forma de moció; que Déu vol tractar d'una manera directa la seva criatura,

de tal manera que aquest ésser es pot trobar directament amb Ell. I n'està convençut perquè, al capdavant, això és el que li ha passat al Cardener. Es tracta, doncs, d'«una gràcia»; gràcia que és «il·lustració» (llum) davant de la ceguesa anterior; lucidesa que no elimina el seu apassionament anterior, sinó que l'il·lumina. És una gràcia que passarà a ser referencial i fundant per a tota la seva vida. Li possibilitarà mirar la realitat de manera nova, amb els ulls il·luminats per l'Esperit. El món podrà ser percebut no ja com una realitat opaca, sinó com a lloc en què Déu es mostra transparent, en què pot ser contemplat i adorat.

Vegem alguns trets de l'experiència:

- «[...] se li comencen a obrir els ulls de l'enteniment. No és pas que veïés alguna visió, sinó que entenia i coneixia moltes coses —de la vida espiritual, de la fe i de les lletres [...]» [Au 30]. Amb aquestes paraules Ignasi revela que es tracta d'una experiència integradora. Tot cobra un nou ordre i concert: les coses de la vida espiritual (moviments interiors), les de la fe (veritats revelades) i les de les lletres (allò que és objecte del coneixement natural).
- «[...] i amb una il·luminació tan gran que totes les coses li semblaven noves» [Au 30]. Es tracta d'una il·luminació sintètica de la globalitat de la realitat. Irromp l'acció de Déu, que el fa capaç de «veure les coses de sempre com a noves». És el descobriment de Déu, que treballa en el propi interior i en el món; descobriment d'un Déu que es manifesta convidat a ser perseguit, a ser buscat. Aquesta serà la

vida d'Ignasi d'ara endavant: «ser conduït suaument cap allà on ell no sabia». L'experiència del Cardener no és un punt d'arribada, sinó de partida; un punt de partida totalitzador de tot el que vindrà. És el contacte amb el desig fonamental del seu interior més íntim.

- «[...] li semblava com si fos un altre home i com si tingués un altre intel·lecte que el d'abans» [Au 30]. L'Ignasi de sempre es percep com a nascut de nou, criatura entre les criatures, banyat per la Misericòrdia del Misteri, que lluny de pretendre aclaparar, es fa proper i accessible. Al Cardener serà capaç de sentir l'èxode de Déu, la seva passió amorosa i la seva íntima cordialitat cap a la criatura. El Misteri deixarà de ser distància freda i exigent per a convertir-se en calor i fonament de tot el que és creat, possibilitat que la criatura es trobi amb si mateixa. En definitiva, Ignasi es descobreix estimat per un Déu que ja no és Amo al qual cal agradar, sinó Amor que demana ser acollit, i descobreix també la realitat tota estimada per Déu. És com una «conversió al món». Sortirà de Manresa no amb la intenció d'allunyar-se del món, sinó d'implicar-s'hi, d'ajudar les ànimes; implicar-s'hi perquè el seu desig fonamental és viure per a Crist, i Crist viu implicat en el món i es fa canal de la misericòrdia de Déu.

4.3. La història que ens parla al fons del cor

El relat d'aquest fragment ens pot ajudar també a nosaltres a immernir-nos

en aquelles experiències de l'Esperit que han marcat el nostre itinerari.

a) D'aquesta manera, et pots preguntar si, en el teu camí de seguiment de Jesucrist cap al Pare, has viscut episodis desconcertants, potser feridors i dolorosos, que vistos en perspectiva, puguis dir que també han estat vies per les quals Déu mateix t'ha anat ensenyant i conduint.

b) També pots evocar experiències personals en què hakis acabat constatat allò de «jo sol no me'n surto», «la

meva fragilitat necessita ser enfortida per la gràcia»; experiències, en definitiva, de rendició de la «ciutadella interior».

c) Potser tens també experiències concretes de «trobades fortes amb Déu», moments en els quals, sense saber com, Ell mateix t'ha sortit al pas reorientant el teu caminar. Pots evocar-los una vegada més i agrair-los. No són solament experiències passades, sinó que van amb tu avui, en el teu present.

5. JERUSALEM [AU 35-53]

El viatge d'anada i tornada a Jerusalem i els pocs dies d'estada a Terra Santa ocupen bastant espai del relat de l'*Autobiografia*. Crida l'atenció que tot i el que va passar a Manresa, Ignasi no va abandonar el projecte de pelegrinar a la terra del seu Senyor. Més endavant, la força dels esdeveniments li farà descobrir que no és voluntat de Déu que hi romanguí.

5.1. La història

Va sortir de Manresa el febrer del 1523 per embarcar-se a Barcelona amb destinació a Gaeta i d'allà dirigir-se a peu fins a Roma, on arribà al mes d'abril i aconseguí el visat papal per a pelegrinar a Terra Santa. De Roma es desplaçà a Venècia, on va haver d'esperar dos mesos fins que es va poder embarcar. A l'agost va arribar a Xipre, i després a Jafa. En aquella ciutat es reuneix un grup de vint-i-un pelegrins que, escortats pels turcs, caminaran cap a Jerusalem.

5.2. La història interior

Cal anotar tres punts sobre «les interioritats» del pelegrí en aquesta etapa:

1. Ignasi no ha desistit del projecte de pelegrinatge a Jerusalem, però el bagatge interior que ha adquirit a Manresa dóna a tot un nou color. Ja no concep aquesta experiència com un «pelegrinatge penitencial», sinó com un «pelegrinatge de confiança». Com ell mateix diu, «volia tenir només Déu per refugi» [Au 35]. Per dir-ho gràficament, el que vol és viure «penjat de Déu», deixant que sigui Ell el qui dirigeixi la nau. Amb això en té prou. Ha començat a comprendre's no ja en el seu món, sinó en el món que és de Déu; ha començat a comprendre's a si mateix com a «criatura», com a «radicalment pobre», feliçment com a «regalat de Déu».

La cara externa d'aquesta nova convicció interna és un pelegrinatge en pobresa i sense seguretats. Viat-

ja sol, sense diners; acceptant només almoines; tenint el camí com a únic domicili; compartint estil de vida amb pobres, pelegrins i captaires; dormint sota portals i en hospitals. Hem passat d'un «més selvàtic» (fer més, imitar més, més penitències...) a un «més descendent»: compartir la sort del seu Senyor, pobre i humil.

2. Un dels motius principals que animen el seu pelegrinatge és la proximitat als llocs per on va passar la humanitat de Jesús. Cal recordar el seu interès per la «composició veient el lloc» en els Exercicis. Es tracta d'un intent d'aproximació sensible a Crist; com si la història de Jesús i la seva història personal pròpia s'il·luminessin mútuament, es tornessin molt semblants. El seu entestament és deixar-se configurar per Jesucrist [Au 44-45].

3. Però al final el pelegrí experimenta la necessària relativització dels nostres «absoluts». Ni tan sols Jerusalem es pot absolutitzar. No hi podrà romandre perquè el pelegrinatge només té com a meta Déu. Així, la pobresa i Jerusalem, dos sagraments tan estimats per Ignasi, deixen de ser idealitzats per a ocupar el seu lloc just: mitjans i sagraments del camí que condueixen més enllà; necessaris però no absoluts. Per primer cop s'adona que «no era voluntat de Nostre Senyor que es quedés en aquells llocs sants» [Au 47 i 50].

És significativa l'aparició, per primer vegada en el relat, de l'expressió «la voluntat de Déu», una voluntat que ve de fora i que el porta, com a mínim, a dubtar o desconfiar, de «la

seva voluntat, el seu desig, el seu...», per piadosos o virtuosos que puguin semblar. Ara comença a descobrir allò que després tant predicarà: la necessitat de l'abnegació de «deixar-se esporgar», de llevar impediments perquè la voluntat de Déu broti en un mateix amb més vigor; en altres paraules, de consentir a ser mobilitzat per un projecte «més» gran, que ve de fora, que esglaia i que es diu «voluntat de Déu». Una voluntat que, amb tot, el deixa una mica perplex i amb una pregunta pendent: «Ara, què he de fer? Ajudar les ànimes, sí, però com?»

5.3. La història que ens parla al fons del cor

a) De la mateixa manera que Ignasi comença a intuir que Jerusalem, més enllà d'un lloc concret, és un dinamisme (el dinamisme d'una identificació progressiva amb el Senyor Jesús que es pot fer en tot lloc), també tu pots preguntar-te com vius aquest dinamisme de deixar confiadament que el Senyor configuri la teva vida; en definitiva, aquest «voler de Déu» per a cadascú.

b) En aquest progressiu «deixar-se configurar pel Senyor» apareixen, com a «experiències sacramentals», llocs, persones, situacions, esdeveniments, relacions, paraules rebudes... que no es poden retenir, absolutitzar, però que són aliment per a prosseguir el camí d'una configuració més gran a Crist. Quines són aquestes «experiències sacramentals» en la teva vida?

6. TEMPS D'ESTUDI I COMPANYS: BARCELONA, ALCALÁ DE HENARES, SALAMANCA, PARÍS [AU 54-86]

Perplex per no poder quedar-se a Jerusalem, el pelegrí reprèn el seu camí amb el ferm propòsit d'«ajudar les ànimes» i fer-les partícips de la seva pròpia experiència de proximitat a Déu. Per aquest motiu decideix posar-se a estudiar. Veurem un llarg periple de temps d'estudi, i també d'agregació de companys.

6.1. La història

Aquest període s'obrí amb l'estada d'Ignasi a Barcelona el mes de gener del 1524. Allà, a l'edat de trenta-tres anys, es posà a estudiar els rudiments de la gramàtica llatina amb el mestre Ardèvol. En aquesta ciutat se li van ajuntar tres nois disposats a seguir la seva manera de viure. Superats uns dos cursos de gramàtica, Ardèvol l'animà a estudiar arts a Alcalá de Henares.

El març del 1526 va arribar a Alcalá disposat a continuar els estudis a la universitat fundada per Cisneros. Albergà a l'Hospital de la Misericòrdia i vivia d'almoines. Si a això hi sumem

que hi va arribar a mitjan curs, ja es pot intuir que poc va aprofitar l'estudi. Cal afegir-hi, a més, els problemes que tingué amb la Inquisició. La seva presència a la ciutat va cridar l'atenció: un pelegrí que vestia de manera estranya i que era estudiant d'una certa edat, que anava acompanyat de quatre nois seglars, tots ells allotjats en un hospital, capaços de parlar amb autoritat de qüestions espirituals... I això en plena crisi dels «il·luminats». Aviat la Inquisició indagarà la seva actuació sense trobar res a retreure ni en la seva vida ni en la seva doctrina. Simplement els prohibiren vestir hàbit perquè no eren

religiosos. El maig del 1526, però, es van reprendre les investigacions del tribunal. Aquesta vegada van portar Ignasi a la presó, on s'hi va haver d'estar un mes i mig. Allà va quedar establert el seu centre d'operacions espirituals, ja que eren molts els qui s'hi atansaven a conversar amb ell. Finalment, el van absoldre, però se'ls va prohibir, sota pena d'excomunió, ensenyar en públic i en privat «perquè no tenien estudis ni sabien de lletres». Ignasi va sentir que a Alcalá de Henares se «li tancaven les portes per a ajudar les ànimes» [Au 63].

Així doncs, el juny del 1527, va marxar cap a Salamanca amb els seus companys. També aquí fou qüestionat. Els dominics el van investigar. Ensenyar sobre vicis i virtuts sense saber de lletres podia ser signe d'il·luminisme, perquè, deien, «de Déu només en poden parlar els lletrats (objectivament) o els il·luminats (subjectivament)». Novament fou empresonat i novament la presó va esdevenir el seu centre d'operacions espirituals. Allà el van interrogar una vegada més al voltant dels Exercicis Espirituals. El punt més polèmic era de tipus moral: que sense tenir estudis hagués fet la distinció entre pecat *venial* i pecat *mortal*. Al final, també van sortir absolts del judici, però se'ls va restringir la predicació.

El mes de febrer del 1528 se'n va anar a París, ciutat famosa per la seva universitat, que en aquell temps tenia uns quatre mil estudiants. Els seus companys es van quedar a Salamanca a l'espera de notícies d'Ignasi. Com que estava tan mancat de fonaments, es va inscriure en un curs de llatinitat al Col·legi de Montaigu. Allí va viure fins que un company d'habitació es va escapar amb els diners que li havien

donat d'almoïna per a poder pagar-se els estudis. Ignasi va haver d'acollir-se a la caritat de l'Hospital de Sant Jaume, a la porta del qual pidolava. Però la distància al lloc d'ensenyament i els horaris de les portes emmurallades de París el forçaven a perdre's la primera i la darrera classe del dia. Aleshores, va començar a aprofitar els estius per a desplaçar-se fins a Flandes i Londres a fi de sol·licitar ajuda de rics mercaders espanyols. Això el va alliberar de demanar caritat durant l'any i li va permetre dedicar-se més seriosament a l'estudi i traslladar-se com a intern al Col·legi de Santa Bàrbara. Allà conegué els seus «primers companys», ja que els que s'havien quedat a Salamanca, al final, no el van seguir fins a París. Ignasi va començar l'estudi d'arts el 1530, es llicencià el 1533 i es graduà com a mestre el 1535.

6.2. La història interior

Crida l'atenció, en aquest període, el decidit voluntarisme d'Ignasi per l'estudi i, a la vegada, les dificultats, tant internes com externes, amb les quals va topant. Ha comprès que aquest és un mitjà necessari per al fi que busca: «ajudar les ànimes», ajudar les persones a participar de la seva experiència de Déu. L'estudi serà per a ell com posar lletra a una música de fons.

Internament sent que, davant de l'aridesa de les matèries, «assaborir les coses espirituals» li és més plaent i li roba el temps destinat a l'estudi [Au 54]. La perícia del pelegrí en aquests moments li fa entendre que això és «temptació sota capa de bé» [Au 55]. Alguna cosa semblant s'esdevé amb

el seu zel apostòlic i les seves ganes d'«ajudar les ànimes»; també haurà de posar-hi fre. A París pren consciència que fins a aquest moment no ha avançat prou en els estudis. Apunta ja aquí una tensió que serà la «companya de viatge» de l'espiritualitat ignasiana, entre «inspiració carismàtica» i «mediació intel·lectual».

Encara internament, la seva opció de seguiment de Crist pobre (viure d'almoines, hostatjar-se en hospitals...) no és fàcilment compatible amb el ritme d'estudis, que demana un mínim de seguretats materials (temps, lloc personal, diners...). El pelegrí ha de fer equilibris i, almenys durant els anys a París, rebaixa les exigències de la seva estimada pobresa per estudiar més en bé de les ànimes. Som, doncs, davant d'una segona tensió que també serà «companya de viatge» de l'espiritualitat ignasiana, entre «vida en pobresa» i «ús de mitjans apostòlics».

Les traves externes ja les hem vist més amunt: processos inquisitorials, incomprensió davant de la seva manera de viure, sospites pel que fa a l'ortodòxia del seu ensenyament... Són obstacles que li comporten llargs processos, disputes, presó... Tot aquest conjunt de greuges, persecucions i humiliacions enforteixen el seu vigor interior, ja que el fan sentir-se proper i identificat amb Crist pobre, humil i ple d'oprobis [Au 69].

Un altre aspecte que crida l'atenció en aquest període és la capacitat d'Ignasi de generar un primer nucli de companys que van forjant un projecte de vida en comú. Els dos primers grans amics seran els seus companys d'habitació del Col·legi de Santa Bàrbara, Pere Favre i Francesc Xavier. Aquesta

amistat s'estendrà des de les coses materials i humanes fins a les més explícitament cristianes, i tindrà el seu moment més profund amb els Exercicis Espirituals, que fan tots els membres del grup. Amb el temps el cercle s'anirà ampliant (Láinez, Salmerón, Bobadilla, Simón Rodrigues...). Així es va gestant un grup universitari d'amics en què el més espiritual i el més humà (la mateixa taula, la mateixa «bossa», el mateix tutor, els mateixos estudis...) van profundament units. Els aglutina el Senyor i l'experiència comuna dels Exercicis. Entre ells ha anat creixent una relació d'estima, una preocupació dels uns pels altres, una necessitat de trobar-se i de compartir projecte...

Sens dubte, el lideratge d'Ignasi contribueix a la consolidació del grup. És, per edat i a molta distància, el més madur. S'ha mogut en ambients seculars d'alta volada; ha recorregut una bona part d'Europa a peu; coneix centres universitaris de prestigi; ha experimentat la persecució de la Inquisició i la presó; ha acompanyat espiritualment moltes persones... L'ajuden la seva forta personalitat, el seu temperament animós i la seva facilitat de conversa. Ignasi és d'aquelles persones que converteixen la conversa en un art. Parlar i conversar no són per a ell mers artificis humanístics per a exhibir loquacitat. Considera que la conversa té un valor apostòlic. És diàleg profund i interpel·lant; és capacitat d'escollar amb l'ésser i de posar-se en la pell de l'altre. A Ignasi el repel·leixen les persones exagerades, murmuradores i que es dediquen només a pontificar.

El seu és el lideratge d'una persona pregonament testimonial, de profunditat mística, que encarna uns valors hu-

mans i espirituals molt atractius per a gent jove que va buscant què fer amb la seva vida. Per això, aquells companys volen seguir «la manera de viure d'Ignasi», que proposa mires més altes: el seguiment del Senyor Jesús i el desig de servir-lo des d'una llibertat cada vegada més radicalment entregada.

El grup anirà dissenyant un estil amb diversos «ingredients»: cultiu de la vida interior, pobresa, estudi, apostolat, centralitat de Jesús en el seu viure, vida compartida... I tot amb la finalitat d'«ajudar les ànimes». Aquest projecte queda explicitat en els vots que faran a Montmartre l'agost del 1534 [Au 85]. Allà s'hi expressa el desig de viure centrats en Jesucrist, i a partir d'aquí, el compromís d'anar a Jerusalem i, en cas que no sigui possible, de posar-se en mans del vicari de Crist perquè se serveixi d'ells allà on calgui. També es comprometen a viure a la manera del Senyor Jesús, en castedat, pobresa, gratuïtat i itinerància, ajudant les ànimes.

És un projecte de vida que recorda el del grup dels deixebles enviats per Jesús en missió (Mt 10). Com expressarà molts anys després un dels seus companys, Laínez, «la nostra intenció no era encara fer una congregació, sinó dedicar-nos en pobresa al servei de Déu i al profit del germà, predicant i servint en hospitals».

6.3. La història que ens parla al fons del cor

a) El progressiu descobriment, com a voluntat de Déu i com a projecte vital integrador, d'ajudar les ànimes ha

anat conduint Ignasi a implicar-se en dos àmbits que fins ara li eren força desconeguts: l'estudi i la comunitat. Al mateix temps, això ho ha volgut viure de manera harmònica amb altres dos valors molt estimats per ell: la pobresa i la solitud. No sempre resulta fàcil integrar aquests «ingredients» diversos en les nostres vides, per més que en això resideixi la finor de tot seguiment del Senyor Jesús. Podries preguntar-te com has anat intentant integrar en el teu viure el seguiment de Crist pobre amb l'ús d'instruments apostòlics (formació, estudis, professió...) «per a ajudar les ànimes» i què és el que t'hi ha ajudat.

b) Igualment, podries preguntar-te també com cultivar de manera integrada els espais de solitud i intimitat personal amb el Senyor amb els espais comunitaris en els quals cal compartir ideals, projectes i camins de seguiment juntament amb altres.

c) Pobresa, intimitat amb el Senyor, estudi i formació, apostolat, comunitat... En Ignasi tots aquests elements es van vertebrant en virtut de la passió «per ajudar les ànimes». És important que avui et preguntis: «I jo, com ajudo les ànimes? Com traduiria aquesta expressió tan d'Ignasi però que puc formular d'altres maneres? Què és i com s'ha concretat i es concreta això en la meua vida?»

d) Seguint el camí del pelegrí en aquest temps de relació i d'estudis, ¿podries recordar, tornar a passar pel cor, les diverses persones amigues amb les quals has compartit fe, projectes, seguiment... o aquelles converses espirituals que han deixat una empremta en la teua ànima?

7. LOIOLA I VENÈCIA [AU 87-98]

Després dels vots de Montmartre, els metges van aconsellar a Ignasi un temps de descans en els seus aires nats de Loiola. Això el va forçar a aturar els estudis i a deixar el grup d'amics, que ja estava consolidat. Però es van citar a Venècia a un any i mig vista, quan ja haurien acabat d'estudiar, per començar a executar el programa de vida establert.

7.1. La història

Ignasi deixà París per tornar a la seva terra el mes de març del 1535. Hi va romandre fins al juliol. Fou una estada breu, però fecunda. Després marxà cap a Pamplona, Almazán, Sigüenza, Toledo i València [Au 90]. En aquests llocs va visitar les famílies d'alguns dels seus companys i els explicà la nova situació del grup que s'havia anat forjant. Allò era una «patata calenta», ja que significava comunicar-los que aquell fill, a qui esperaven veure tornar com a gran llicenciat i amb algun benefici d'importància, s'havia afegit a un grup espiritual aventurer i que no retornaria.

En acabar aquest recorregut de visites, es va embarcar a València amb

destinació a Gènova per anar després a peu cap a Bolonya i Venècia. En aquesta darrera ciutat hi passà sol tot el 1536 esperant el retrobament previst amb els companys de París.

Durant el període de Venècia, va acabar els estudis de teologia, va impartir els Exercicis i mantingué converses espirituals [Au 92]. Allà va conèixer també algunes iniciatives eclesials reformistes, com la de Jeroni Emiliani, fundador de la Companyia dels Servents dels Pobres (un grup de clergues reformat), i la congregació dels teatins, que havia instituït el bisbe Carafa. Ignasi, un simple laic, va posar les seves objeccions a Carafa quan el bisbe va pretendre que el seu grup s'unís al dels teatins. Al nostre sant el

sorprenia que aquest orde hagués crescut tan poc, fet que atribuïa a la manera de viure del seu fundador (poc pobre) i a l'estil congregacional (excessivament tancat en si mateix, molt pendent de la seva vida interna, poc apostòlic i poc donat a exercir la caritat o la humilitat de la mendicitat). Ignasi somniava un grup avesat i disposat a grans combats, no un grup de monjos instal·lats en una ciutat.

Conforme al que era previst, els companys d'Ignasi van arribar a Venècia el gener del 1537. Els quedaven dos mesos abans de negociar amb el papa el permís per a embarcar cap a Jerusalem. Passat aquest termini, van anar a Roma a formalitzar el viatge i a sol·licitar de Pau III l'ordenació. Anaven de tres en tres, caminant, allotjant-se en hospitals, en absoluta pobresa... En arribar-hi, el març del 1537, el sant pare els va conferir els ordes a manera de «sacerdots pobres de lletres suficients» (això és, sense vinculació diocesana que els lligués i sense la base d'un títol patrimonial o benefICIAL). Així mateix, els va atorgar també el permís per a fer el pelegrinatge, i fins i tot els va donar dos-cents seixanta ducats per al viatge. Ignasi, però, no va viatjar a Roma en aquella ocasió, sinó que romangué a Venècia: no va voler anar-hi amb els seus companys perquè persones properes al papa, com Carafa i el doctor Ortiz, tenien d'ell una opinió desfavorable.

Al setembre del 1537 es van reunir de nou a Venècia. Els que s'havien ordenat van celebrar la seva primera missa. Aquell any no va sortir cap vaixell cap a Jerusalem, de manera que, tal com havien previst a Montmartre, es van donar un any de pròrroga. Novament es van repartir en petits grups per

les ciutats veïnes. Ignasi, amb Laínez i Favre, va anar a Vicenza, al monestir en ruïnes de San Pietro in Vivarolo [Au 94]. Per a ell aquest va ser un temps de cert recés, una espècie de «segona Manresa», en què, després de l'aridesa del període d'estudis, afirmava haver estat visitat amb grans consolacions i haver pogut preparar a consciència la seva primera missa, que somniava poder celebrar a Terra Santa.

Finalment, transcorregut el temps que s'havien donat de termini i veient la impossibilitat d'embarcar-se cap a Jerusalem, Ignasi es va dirigir amb alguns dels companys a Roma per posar-se a disposició del papa, tal i com ho havien previst també a Montmartre [Au 96].

7.2. La història interior

Fa vint-i-tres anys que el nostre sant va sortir de Loiola i no hi ha tornat en tot aquest temps. Qui ara reapareix ja no és Íñigo, sinó Ignasi. A vegades hi ha retorns que són regressions, però no és pas aquest el cas. Ignasi té les seves arrels, però aquestes arrels no l'han tancat en si mateix, sinó que li han obert horitzons. És basc de cap a peus, però la seva mirada és ara també universal. Torna als seus orígens, però carregat de profundes experiències. Aquest retorn, que no és una regressió, queda reflectit en la seva tossuda decisió de no instal·lar-se a la casa torre de Loiola, sinó d'albergar a l'Hospital de la Magdalena, a Azpeitia. Viu d'almoines i es dedica a predicar, a conversar amb molts sobre les coses de Déu i a ensenyar el catecisme als nens. També es decideix a instar les autoritats perquè

afavoreixin obres de caritat que posin fi a la fam i la mendicitat (una iniciativa que quedarà consolidada estructuralment), a eradicar vicis ancestrals (amistançaments, renecs i blasfèmies, joc...) i a posar pau i reconciliació en famílies esquinçades. L'activitat d'Ignasi a Azpeitia ve a ser un compendi de l'activitat apostòlica que després durà a terme la Companyia: converses espirituals, ensenyament de la doctrina a infants, predicació, treball per a canviar conductes, foment de la pietat, atenció als pobres...

Ja a Venècia, i amb l'arribada dels companys de París, el grup, orientat cap a l'ajuda de les ànimes, comença a viure a la manera apostòlica: baixen de les subtils disputes teològiques a la humil tasca d'atendre malalts, de predicar, d'impartir catequesi a nens... Així doncs, va prenent cos el lema que després els caracteritzarà, «en tot servir i estimar», en els estudis, però també en allò més humil i poc brillant, prestant servei des de sota, des del «revers de la història». En el fons, els companys d'Ignasi estan fent el seu noviciat. Després d'haver realitzat els Exercicis a París, ara es tracta de confrontar aquella vivència interna amb la duresa real de la vida per veure si l'experiència és consistent. En el servei als hospitals es veuen acarats amb realitats de profunda vulnerabilitat; en les seves caminades, amb la falta de seguretats, la incomoditat i la disposició a posar la confiança només en Déu; en l'ensenyament del catecisme als nens, amb la capacitat de sostenir l'amor i el servei en situacions poc vistoses...

I tot això ho viuen des de la centralitat de la referència al Senyor Jesús. Per aquesta raó, quan la gent els comença a

preguntar «vosaltres, qui sou?», troben que el que més els defineix és respondre «som companys de Jesús».

Anant cap a Roma, ja amb la determinació de posar-se a disposició del papa, en haver renunciat a Jerusalem, Ignasi viu una altra experiència espiritual de gran intensitat que es coneix com «la visió de la Storta» [Au 96]. Si a Manresa va viure una experiència d'«il·lustració», ara experimenta una «confirmació i concreció». Si de Manresa en va sortir amb el desig fonamental d'«ajudar les ànimes» tan estimades i banyades per la misericòrdia de Déu, ara aquest desig es concreta a fer-ho deixant-se «conformar al Fill», deixant «que sigui posat amb el Fill». Veu clarament que ha d'ajudar les ànimes *amb* Jesús i *com* Jesús, assimilant-se a Ell.

El relat de l'*Autobiografia* és sobri en paraules a l'hora d'expressar aquest esdeveniment (simplement diu: «sentí un canvi tan fort en la seva ànima i veié tan clarament que Déu Pare el posava amb el Crist, el seu Fill [...]» [Au 96]. L'experiència s'explica en passiva, fent entendre que es tracta d'una gràcia, no prevista ni forçada, sinó iniciativa de Déu. El text assenyala que el pare Laínez, present a la Storta, narra l'esdeveniment amb més detalls; Ignasi confirma que «tot el que deia Laínez era veritat, perquè ell mateix no se'n recordava amb tants detalls» [Au 97]. Coneguem aquests detalls que assenyala Laínez:

- En primer lloc, Laínez indica que va veure com el Pare els posava amb el Fill «carregant la creu a l'esquena». A la Storta Ignasi es percep cridat al seguiment de Crist

en creu, cridat a ser «company» de Jesús pobre i humil, carregant la seva creu. Entén que el Senyor, a qui vol seguir i servir, és el Servent. Si en els seus anys cortesans volia servir un «rei temporal» i des de Loiola va anar descobrint l'existència d'un senyor molt més gran, el «rei eternal», ara s'adona que aquest «rei eternal» és concret: és el Servent. No és un senyor poderós, sinó un Senyor que carrega la creu, que es buida, que s'entrega, que és crucificat...

- En segon lloc, Laínez explica que Ignasi sent com el Pare li diu: «Jo us seré propici a Roma.» No deixa de ser curiós que la concreció del seguiment se li ofereixi, no en els marges, sinó al bell mig de la cristiandat, a Roma. D'altra banda, aquest «us» mostra que l'experiència es brinda a tot el cos dels companys.
- Finalment, Laínez afirma que el Pare també diu a Ignasi: «Vull que tu ens serveixis.» Aquest «ens» fa referència a la Trinitat (Pare, Fill i Esperit) com a àmbit relacional dins del qual es produeixen la crida i el seguiment. Si l'experiència del Cardener va ser integradora (percepció de tota la realitat i de tot en la realitat com a «medi diví»), també ho és aquesta: el seguiment de Jesús s'esdevé en el si d'una relació de flux amorós entre les persones divines, des de la qual es pot comprendre i viure tota altra relació.

Tot i que Ignasi relata l'experiència en passiva per remarcar la iniciativa divina, aquest «ser posat amb el Fill» és una passivitat que posa en movi-

ment. Posa a seguir un Senyor que no para quiet, que no es deixa controlar, que no és previsible, que és sempre Misteri transcendent, però actiu en la fràgil ambigüitat de la història. És, doncs, com una invitació a «servir Déu en el seu dolor en el món»; un servei que brolla d'una mística, d'un foc interior; que no porta a passar levitant pel món, sinó a submergir-s'hi d'una manera servicial, juntament amb el Fill, que carrega la creu.

7.3. La història que ens parla al fons del cor

a) A mesura que avança, Ignasi va incorporant noves experiències. N'és una la de l'eclesialitat. En les seves primeres etapes, l'Església no li va comportar cap problema. Formava part del seu viure: va rebre una educació cristiana; a Montserrat va entrar en contacte amb la saviesa de la tradició; a Manresa participava en les pregàries i els sacraments... Els conflictes amb la Inquisició, en el seu temps d'estudis, seran un primer toc de realisme i de coneixement en viu de la institució eclesial. Ja a Venècia el veiem interessat a connectar amb corrents reformadors dins de l'Església, i així, a poc a poc, va prenent consciència d'una necessària reforma... Tot això ens convida a submergir-nos en la nostra pròpia experiència de l'Església, que potser ha passat també per diverses etapes i diferents estats d'ànim. Et podria ajudar fer una relectura de l'evolució de la teva manera de «sentir l'Església» d'ençà que tens ús de raó i percebre'n les fites més significatives fins al moment present. També pots pregun-

tar-te com sents avui l'Església, com et situes en el seu si.

b) L'experiència de la Storta és una concreció que colora el tipus de seguiment i de pelegrinatge d'Ignasi. La configuració a Crist pobre, humil i sofrent cobra més relleu. Carregar la seva creu i el seu dolor en el món serà per a Ignasi quelcom ineludible.

En aquest sentit, recorrent la teva pròpia biografia, et pots preguntar com ha estat i com està el teu desig de viure, amb Crist i com Crist, la solidaritat i la proximitat amb el món dels crucificats. Com has anat concretant al llarg de la teva història aquest desig i què hi has anat aprenent, confirmant o descobrint?

8. ROMA [AU 99-101]

L'*Autobiografia*, que relata molt poc de l'adolescència i la joventut d'Ignasi abans de la seva conversió, també diu ben poca cosa del llarg temps que va passar a Roma buscant l'aprovació de la Companyia de Jesús i dirigint-la fins a la seva mort. Són divuit anys (1538-1556) que convé no passar per alt. Encara que en aquest període Ignasi no féu cap pelegrinatge exteriorment d'un lloc a un altre, mantingué viu el seu pelegrinatge interior cap a la meta definitiva, la plena comunió en Déu.

8.1. La història

Són moltes les iniciatives que Ignasi va dur a terme a Roma. En primer lloc, cal destacar la deliberació amb els primers companys (del març al juliol del 1539), en què van decidir quin havia de ser el futur del grup una vegada que el papa comencés a enviar-los a missions i s'haguessin de separar. Així, van resoldre formar una congregació religiosa i nomenar-ne un superior general, a qui haurien de prometre obediència, i després van assumir la tasca d'aconseguir l'acceptació del nou orde i l'aprovació de la fórmula de l'institut, que va arribar el 1540, amb Pau III. A partir d'aquí, Ignasi fou escollit superior general pels seus companys i es va

dedicar a dirigir la congregació, que en poc temps experimentà un creixement numèric i una dispersió geogràfica notables, i a redactar-ne les Constitucions, que van ser aprovades per Juli II el 1550.

A més d'això, i sense sortir de Roma, Ignasi no va deixar de proposar els Exercicis, de predicar, d'impartir catequesi als infants i d'exercir de mestre de novicis amb els joves que anaven demanant d'incorporar-se a la Companyia. Tampoc no va dubtar a dedicar tot el temps que calgués a qualsevol persona que estigués en dificultat. Enmig dels assumptes importants que afectaren diversos companys enviats en missió (ruptura protestant, perill

morisc, guerres entre regnes cristians, expansió a les Índies...), no oblidava atendre altres qüestions i dedicar també el seu temps a problemes de menor envergadura (confortar el virrei de Sicília per la mort de la seva esposa; preocupar-se de la salut del pare Barceo i del pare Araoz; consolar el pare Da Nóbrega, que havia caigut esclau dels turcs; dibuixar un pla de reforma d'un monestir de religioses; buscar una casa de repòs per als companys malalts o depressius, als quals dedicava una atenció especial...).

Cal esmentar també diverses iniciatives que va emprendre davant de qüestions socials. Així doncs, es va preocupar de posar remei al problema de la prostitució, cosa que no era fàcil, perquè les prostitutes que decidien canviar la seva manera de viure no tenien altra alternativa que abraçar la vida monàstica. Va aconseguir diners per a construir la casa d'acollida de Santa Marta; va fundar una confraternitat de protectors de la institució, i va elaborar-ne unes constitucions. Aviat s'adonà que no n'hi havia prou d'acollir les prostitutes: calia atacar aquell mal d'arrel, la misèria de tantes famílies. Amb aquesta finalitat va crear la Confraria de les Verges Miserables i es va dedicar a donar aixopluc i formació a nenes de deu anys en endavant que estiguessin en situacions de risc. També va promoure la creació de cases d'acollida per a nens orfes. Un altre camp d'acció d'Ignasi va ser el dels jueus: va lluitar per canviar costums que no facilitaven la seva conversió (el fisc es quedava els seus béns com a signe que veritablement s'havien convertit) i va crear un centre d'acollida per a la formació de jueus conversos.

8.2. La història interior

Els darrers divuit anys de la seva vida Ignasi els passa a Roma. Podríem dir que ell i els seus companys pelegrinen cap al centre de la cristiandat per posar-se a disposició del papa per a un servei més gran en l'Església i en el món. És una manera de concretar el fet de «ser posats amb el Fill». I això ho fan en un moment en què molts grups cristians s'allunyen de Roma, com passa amb la Reforma protestant. Afirmada aquesta indestructible lleialtat eclesial, Ignasi lluita amb totes les seves forces per defensar la «novetat carismàtica i reformadora» de l'institut que comença a néixer, davant de les tendències eclesials funcionaries que no la comprendran i que intentaran ofegar-la. No abdica de la novetat de la Companyia, que entén com un carisma per al bé universal de l'Església. Contràriament, arrisca la seva lleialtat en diàleg eclesial. Res no hi ha, doncs, ni en Ignasi ni en la seva congregació, que soni a creure's dels bons, els purs i els millors en una Església menystinguda. Tampoc res no hi ha de covardia a l'hora d'oferir en l'Església l'originalitat del nou carisma.

Aquesta originalitat que Ignasi defensarà és la d'un institut religiós que posa al centre de la missió el servei de Déu en el món. En virtut d'això, allò important és estar àgil i disponible per a ser enviat. Moltes altres coses queden relativitzades (la pregària en comú, l'hàbit...) o simplement eliminades (la recerca de càrrecs, els beneficis, les prebendes...). Així doncs, la nova congregació no aspira a quedar-se tancada o limitada a qüestions eclesials, sinó que vol ser oberta i interessar-se per

tot el que és humà. I servir en tot: en el cultiu de les ciències i de les humanitats, en el tracte amb pobres i amb rics, en un col·legi o en una missió popular...; en tot ajudar perquè Déu i l'home es trobin.

A la «Capital de la Cristiandat», Ignasi és conscient de les mancances de la realitat eclesial (clergat ignorant, pastors absents, poble força abandonat...); i també de la realitat social i moral dominant (costums depravats, concubinat, pobresa, estratificació social, marginació...); de les complexes relacions, mútues i ambigües, dels àmbits de la política i la religió, de prínceps i bisbes, reis i papes, tots ells cristianíssims, però també tots ells amb ànsies de poder, control i influència. És conscient de les connivències, les lluites i les conxorxes entre el poder espiritual i el temporal, i dels poders temporals entre si. És conscient també que viu en un context de gran novetat i d'obertura a nous mons i noves realitats (desenvolupament de les comunicacions, exploració de nous continents, invents innovadors, eclosió de l'art i de la creativitat humanística renai-xentista...), amb les seves llums i les seves ombres, les seves passions i les seves addiccions... És conscient dels contrastos forts: al costat del desenvolupament de grans companyies bancàries i financeres, com els Mèdici o els Fugger, a Roma hi volten multitud d'infants abandonats, prostitutes i tota mena de desheretats que busquen subsistir com poden.

Enmig d'aquest món intentarà oferir una resposta «que vingui de Déu». En ell i en la seva proposta religiosa, cal destacar els aspectes següents:

- *Una vida activa viscuda en profunditat.* Immers en una activitat frenètica, el veiem submergit en la intimitat del Misteri Trinitari. Viu en un estat de «silenci interior» que li possibilita viure allò exterior amb «atenció», del tot present en cada tasca, des del fons del propi ésser. Viu la seva activitat «apostòlicament»; viu les realitats quotidianes des de la seva última profunditat. Així ho expressa en l'*Autobiografia*: «sempre creixent en facilitat de trobar Déu» [Au 99]. El seu no és un estat d'elevacions místiques episòdiques, sinó un estat habitual de comunió amb Déu; de sentir i gustar la seva presència activa, amb notable immediatesa en el més profund de la vida.
- *Una fidelitat interna en un nou panorama extern.* Hem acompanyat l'itinerari d'Ignasi i l'hem vist amic de l'anonimat, de la pobresa radical, de l'esperança despullada en Déu, dels camins i els hospitals... Ara es veu sol·licitat per reis, ducs, ambaixadors i bisbes; protegit i agraciat pel papa; «condemnat» a una vida immòbil i sedentària... Havia anhelat viure i morir en un racó de la desitjada Jerusalem, i ara es troba al bell mig de la cristiandat, sentint els batecs cansats de tota l'Església i impotent per a respondre a tanta necessitat. Convençut que era Déu mateix qui l'havia conduït, seguirà ferm en la seva aspiració radical: ajudar les ànimes, en tot servir i estimar, amb i com Crist. Pot mantenir l'esperit del pelegrí sense moure's de Roma.
- *En el món sense «mundanitzar-se».* Ignasi afronta la tensió evitant els

extrems de «mundanitzar-se» i espiritualitzar-se; la tensió d'estar en el món sense ser del món. Allò fàcil seria suprimir aquesta tensió per algun dels dos pols. Però ell assumeix el repte de disposar-se a viure-la, de reinserir-se i reinserir la Companyia en les estructures d'una societat amb la qual havia pretès trencar en els seus anys de vida exultant de pelegrinatge en pobresa. Assumeix el repte de reinserir-se en un món en què prevalen estructures cobdicioses de poder, de riquesa i de saber.

Recordem que l'Ignasi neoconverts que va sortir de Loiola s'havia desetit d'aquestes estructures. Al poder oposava humiliacions; al diner, la mendicitat, i al saber, la rusticitat de vida. Però aviat, ja de tornada de Terra Santa, va decidir estudiar per ajudar les ànimes. Així començava a reinserir-se en l'estructura del saber i del coneixement. Durant la seva època d'estudiant a París, va prendre la determinació de no viure de l'almoia per poder dedicar-se a l'estudi. Ja a Roma, encara que personalment pensí que allò essencial és l'esperit, més que no pas les lletres, no dubta a obrir les portes del saber dins de la Companyia, a demanar que els estudiants estudiïn, a organitzar estructures com el Col·legi Romà o el Col·legi Germànic. Ell, que en la seva cel·la no tenia més llibres que el Kempis i l'Evangeli, resultarà ser el promotor del que arribarà a ser la universitat més prestigiosa del món catòlic. En tot això, el que va obrint camins és el batec de la vida mateixa i el fi que es persegueix (la major glòria de Déu i el servei dels homes): és neces-

sari l'anunci del cristianisme en zones d'infidels i allà on la cristiandat està amenaçada d'escissió, i per això cal formar molt bé sacerdots i agents de transformació (col·legis i universitats). També a Roma veu que la Companyia, si vol ser fidel a la seva missió, no té altre remei que apropar-se a l'estructura del poder (buscar influències, benefactors, contactes...). Això comporta el risc de l'orgull del poder, dels diners i de la ciència, però no hi ha altre remei que córrer aquest risc.

Com que ha de ser flexible en els «instruments», és encara més important centrar-se en el «fi»: immers en assumptes de diners, viurà la pobresa; enviarà companys a ocupar càrrecs honorífics en universitats o a Trento, però els exhortarà a viure en hospitals i a ensenyar el catecisme als nens. Recordarà a tots que, enmig dels èxits apostòlics, l'apòstol no és més que un «pobre instrument» apassionat de Jesucrist.

- *Encapçalant un cos apostòlic «mínim» que aspira al «màxim».* Ignasi convida els seus a viure «del desig del *magis* amb la consciència i la concreció del *minus*». Buscarà el bé més universal, aquell en què es pugui fer més fruit, aquell en què hi hagi més necessitat o més urgència... Però això ho farà sense oblidar que els companys formen una «mínima Companyia», és a dir, que volen ser conscients que és Déu qui treballa en la seva petitesa i fragilitat, i que si no viuen arrelats en Ell, tampoc no donaran fruits apostòlics.

Convida els seus a sostenir ideals alts i concrecions realistes. El desig que Crist es vagi configurant

en un mateix, de ser conduït cap a la plena comunió amb el Pare, des del vigor del seu Esperit, en totes les coses és l'alt ideal de la vida d'Ignasi i del que avui anomenem «espiritualitat ignasiana». Ara bé, cal viure aquest desig des d'un fort realisme d'allò concret i en totes les coses; no solament en aquelles que poden semblar més espectaculars, sinó especialment en els més petits detalls que brinda la vida: en la manera de menjar, de vestir i de conversar; en la manera d'atendre un malalt... En definitiva, és una meta alta viscuda i concretada amb realisme, fins i tot en els detalls més quotidians.

- *Posant la confiança en Déu, que és qui porta la nau.* A desgrat de totes aquestes tensions i d'una certa nostàlgia dels temps heroics dels primers companys, en la seva vellesa Ignasi mira el futur amb esperança. El fonament d'aquesta esperança és la convicció que Déu dirigeix la Companyia com a cosa seva, potser cap on la institució no espera ser dirigida (Jn 21,18), de la mateixa manera que Déu va dirigir el pelegrí com un mestre d'escola dirigeix un nen, per camins que mai no hauria sospitat.

A l'hora de repassar la seva vida, el pelegrí s'adonarà del fet que ha estat un Altre qui ha portat la nau. Per aquest motiu fa falta una mirada profunda, perquè, vista des de la superficialitat, la seva vida es podria llegir com un rosari de desigs personals incomplets i de resultats inesperats. Sense haver pensat a fundar un orde religiós, es troba dirigint-lo en plena expan-

sió; havent estat amant del recés i de l'anonimat, es troba reclamat des de multitud de projectes i missions; caminant de senderes polsosos i solitàries, s'està sedentari a Roma i es relaciona de manera sovintejada amb persones influents; desitjos de viure i morir a Jerusalem, acaba descobrint que Déu el vol a Roma.

Però en l'«incompliment» dels propis desigs, Ignasi descobreix el «compliment» d'un desig més gran en ell, que és el mateix desig de Déu. Ha consentit a «deixar-se guiar per un Altre»; «ha quedat afectivament captivat per l'Altre». És un creient enamorat, no un estoic; i creure és entusiasmar-se en el servei amorós d'Aquell que ha confiat en un i que s'ha mostrat com l'Únic en qui val la pena posar tota confiança.

8.3. La història que ens parla al fons del cor

Aquesta darrera etapa del relat pot ajudar a mirar el moment actual de la nostra biografia, no exempta, com en el cas d'Ignasi, de tensions i complexitat.

a) Hem palpat alguna cosa de la complexitat del món en el qual Ignasi i la Companyia decideixen obertament inserir-se. És una complexitat que també avui percebem en el nostre món: globalització (de la solidaritat i de la superficialitat), facilitat per a la comunicació i la incomunicació, transvasament de capitals i de persones «sense fronteres» (acollits els uns, rebutjades les altres), creixent exterioritat del coneixement i creixent desconeixement de la interioritat, augment de «voluntaris» (per a la creació i per a la depredació)... La llista la podries ampliar tu

mateix des de la teva pròpia experiència. Podries preguntar-te, com Ignasi es preguntava: Com i en què puc ajudar?, què fa falta i és més necessari?, què puc fer jo avui en aquesta realitat per esdevenir «major transparència de Déu»?

b) Al pelegrí cada vegada li resulta més clar que aquesta immersió en el món l'ha de fer «amb Crist i com Crist». Del que es tracta és de reflectir Crist enmig de la densitat d'allò real; una realitat ambigua en la qual, si un no vigila, fàcilment es pot veure desplaçat insensiblement del «com Crist» al «com el món». Com conrees, en el present de la teva vida, aquesta vigilància? Com intentes viure en el món sense «mundanitzar-te»? Quines coses concretes t'hi ajuden?

c) Aquesta realitat complexa i espessa era el lloc on Ignasi trobava Déu. En el seu relat diu d'aquest període que «creixia en facilitat per a trobar Déu en totes les coses». El món és el lloc de l'experiència de l'Esperit, i en el món es pot viure l'experiència espiritual. A vegades, això tan obvi ens passa per alt. Potser et pot ajudar preguntar-te si avui, en el teu present, allò quotidià, ordinari, senzill, petit, repetitiu... de la teva vida és per a tu experiència espiritual, trobada amb el Senyor. Com vius avui la vocació de la comunió sempre més gran amb el Senyor en la vida de cada dia? I com tens cura avui d'aquesta vocació que ve a ser la font o la «vocació mare» de tota altra vocació?

d) Jesús, en l'Evangeli de Joan, ens convida a «mantenir-nos en el seu amor». Això és el que Ignasi ha buscat al llarg del seu pelegrinatge i el que ara, en l'etapa final, percep com quelcom substancial i concret. També, en mirar el teu propi pelegrinatge, des de la perspectiva del teu moment present, potser et pots adonar que hi ha algunes conviccions que al llarg de la teva vida i d'una manera dinàmica «s'han mantingut». Els podries posar nom? Al cap i a la fi, aquestes humils conviccions són les que acaben sostenint el pelegrinatge creient de cadascú.

e) Seguint Ignasi, potser hem percebut que en aquest moment de la seva existència hi preval (malgrat els conflictes i tensions, i en tots aquests conflictes i tensions) una mirada esperançada cap a la vida. Aquesta esperança no està posada en els múltiples projectes, iniciatives i tasques que porta entre mans. Al contrari, les iniciatives, els projectes i les tasques estan posats en l'esperança. Així afronta la vida, no «projectant un futur», sinó «acollint un Adveniment», l'Adveniment del Senyor, que arriba a la realitat, fins i tot quan aquesta realitat sembla més desconcertant. Des d'aquest punt de vista, et podries preguntar quina és avui la teva manera personal d'afrontar el present de la teva vida. La teva tessitura vital, ¿viu avui esperançada, resignada, oberta, apassionada, decaiguda, expectant...?

«Ajudar» és el verb amb què Ignasi de Loiola expressà modestament el seu gran desig de fer el bé als altres.

Sota aquest lema de servei i senzillesa, l'Escola Ignasiana d'Espiritualitat (EIDES) ofereix aquesta sèrie de materials ignasians.

Escola Ignasiana d'Espiritualitat (EIDES) **Col·lecció «Ajudar»**

72. J. M. RAMBLA - SEMINARI D'EXERCICIS (EIDES). Exercicis espirituals de sant Ignasi de Loiola. Una relectura del text (3) - 73. J. MENACHO. «Per què aparegui la divinitat que treballa en nosaltres» - 74. J. M. RAMBLA - SEMINARI D'EXERCICIS (EIDES). Exercicis espirituals de sant Ignasi de Loiola. Una relectura del text (4) - 75. C. MARCET. Ignasi de Loiola: un itinerari vital - 76. P. ARRUPÉ. Homes i dones per als altres - 77. I. ESPINA CEPEDA. Exercicis ignasians acompanyats per santa Teresa - 78. D. MOLLÀ. El «més» ignasià: tòpics, sospites, deformacions i veritat - 79. J. M. RAMBLA - SEMINARI D'EXERCICIS (EIDES). Exercicis espirituals de sant Ignasi de Loiola. Una relectura del text (5) - 80. C. MARCET. Rellegint les nostres vides

Els títols d'aquesta col·lecció es poden descarregar d'internet a: www.cristianismeijusticia.net/eides

La Fundació Lluís Espinal envia gratuïtament els quaderns EIDES a tothom que ho sol·licita. Si voleu rebre'ls, demaneu-los a Cristianisme i Justícia.

Cristianisme i Justícia

Roger de Llúria 13 - 08010 Barcelona
93 317 23 38 - info@fespinal.com
www.cristianismeijusticia.net

cristianismeijusticia

cijusticia

fespinal89

www.cristianismeijusticia.net/eides